

6. Standardni kombinacijski moduli

Sadržaj predavanja

- **kombinacijski moduli**
- dekode
- multipleksor
- prioritetni koder
- pretvornik koda
- komparator

Kombinacijski moduli

- dekompozicija sustava:
 - identifikacija češće korištenih podsustava/sklopova
~ moduli
 - *kombinacijski* moduli:
 - $\text{izlazi} = f(\text{ulazi})$
 - ostvarivanje *složenije* (od I, ILI, NE) funkcije
 - tipične izvedbe:
 - MSI i LSI
 - čipovi/dijelovi čipa

Kombinacijski moduli

- općenita podjela kombinacijskih modula:
 - specijalni:
 - ciljano projektirani za zadani sustav
 - *optimalna* izvedba
 - standardni:
 - "opće namjene" (engl. general purpose)
 - proizvodnja u velikim serijama
~ niska cijena
 - široko korištene funkcije
 - univerzalni
~ ostvarivanje proizvoljne Booleove funkcije

Kombinacijski moduli

- ostvarivanje složenijih kombinacijskih funkcija:
 - dekoderi i pretvornici koda
 - sklopovi za odabir podataka
 - koderi
 - komparatori
 - aritmetički moduli

Sadržaj predavanja

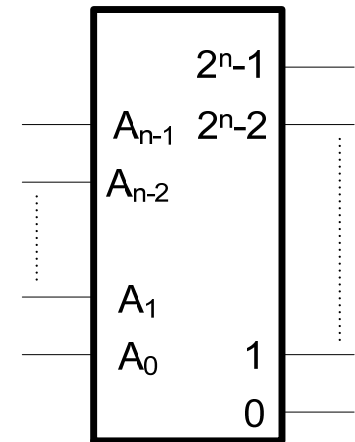
- kombinacijski moduli
- **dekoder**
 - binarni dekode
 - dekodersko stablo
 - ostvarivanje Booleovih funkcija dekomerom
 - dekadski dekode
 - demultipleksor
- multipleksor
- prioritetni koder
- pretvornik koda
- komparator

Dekoder

- funkcija *dekodiranja*
~ identificiranje kodne riječi nekog koda
- *dekoder*
~ aktivan *samo jedan* izlaz,
onaj koji "odgovara" narinutoj kodnoj riječi
 n ulaza $\rightarrow 2^n$ izlaza

$$Z_i = \begin{cases} 1 & \text{za } i = A_{n-1} \dots A_0 \\ 0 & \text{za } i \neq A_{n-1} \dots A_0 \end{cases}$$

- tipična oznaka:
 $\langle \text{broj adresa} \rangle / 2^{\langle \text{broj adresa} \rangle}$

Dekoder

- podjela dekodera:
 - *binarni* dekoderi:
 - $n = 2, 3, 4, \dots$ ulaza \rightarrow "1-od- 2^n " izlaza
 - usmjeravanje informacije na jedan od izlaza
 - *dekadski* dekoderi:
 - $n = 4$ ulaza \rightarrow "1-od-10" izlaza
 - dekodiranje binarnih kodova za prikaz dekadskih znamenki
npr. BCD, XS-3

Binarni dekodler

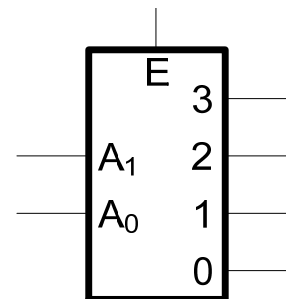
Primjer: binarni dekodler 2/4

$$\overline{A_1}\overline{A_0} \equiv 00_2 = 0_{10}$$

$$\overline{A_1}A_0 \equiv 01_2 = 1_{10}$$

$$A_1\overline{A_0} \equiv 10_2 = 2_{10}$$

$$A_1A_0 \equiv 11_2 = 3_{10}$$

- upravljanje sklopom
~ *ulaz za omogućavanje*
E (engl. enable)

E	A ₁	A ₀	"0"	"1"	"2"	"3"
0	X	X	0	0	0	0
1	0	0	1	0	0	0
1	0	1	0	1	0	0
1	1	0	0	0	1	0
1	1	1	0	0	0	1

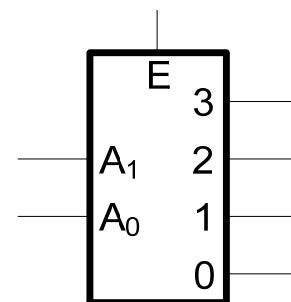
Binarni dekodler

- VHDL *ponašajni* model binarnog dekodera 2/4

```
library ieee;
use ieee.std_logic_1164.all;

entity dekod24e is
  port (d: out std_logic_vector(0 to 3);
        a: in std_logic_vector(1 downto 0);
        e: in std_logic);
end dekod24e;

architecture ponasajna of dekod24e is
begin
  process (a,e)
  begin
    if(e = '0')
    then d <= "0000";
    else case a is
          when "00"    => d <= "1000";
          when "01"    => d <= "0100";
          when "10"    => d <= "0010";
          when "11"    => d <= "0001";
          when others => d <= "0000";
        end case;
    end if;
  end process;
end ponasajna;
```


Binarni dekoder

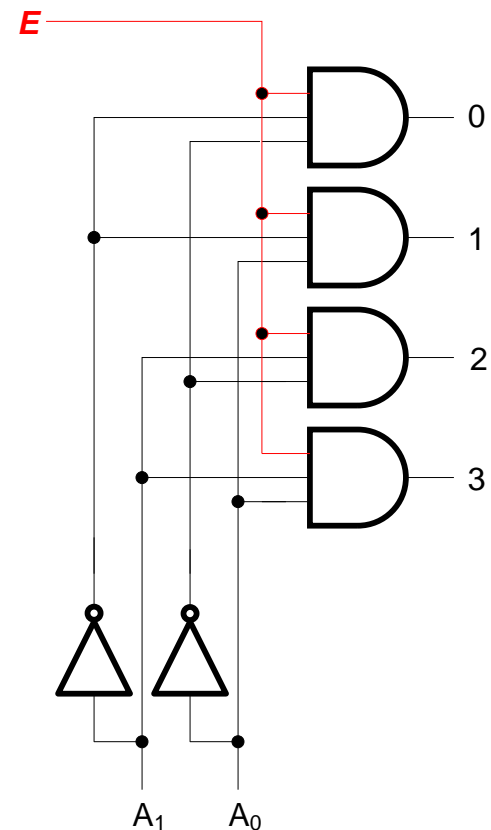
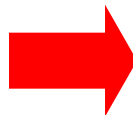
- *struktura* dekodera 2/4:

$$\overline{A_1}\overline{A_0} \equiv 00_2 = 0_{10}$$

$$\overline{A_1}A_0 \equiv 01_2 = 1_{10}$$

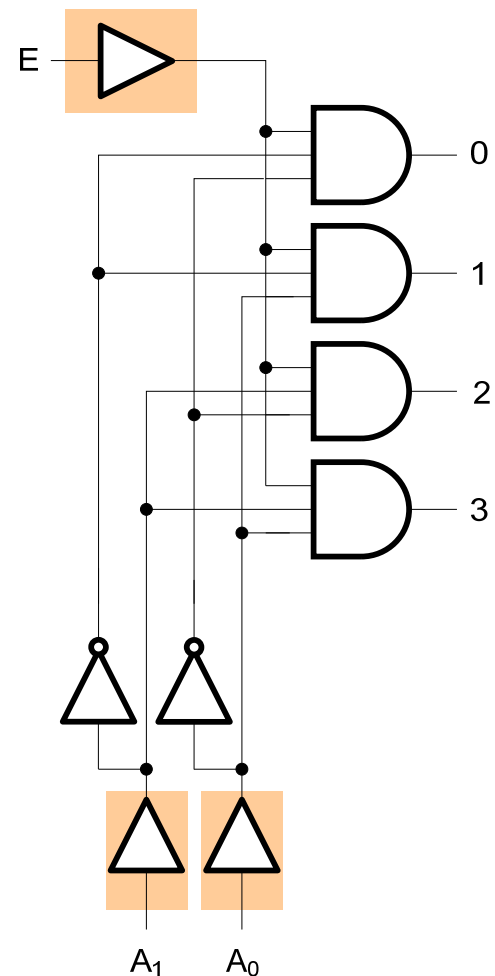
$$A_1\overline{A_0} \equiv 10_2 = 2_{10}$$

$$A_1A_0 \equiv 11_2 = 3_{10}$$

Binarni dekode

- *stvarna izvedba*:
 - ograničiti opterećenje ulazima
 - odvojni sklopovi
~ *jedinično* opterećenje
 - funkcijski ekvivalentna izvedba

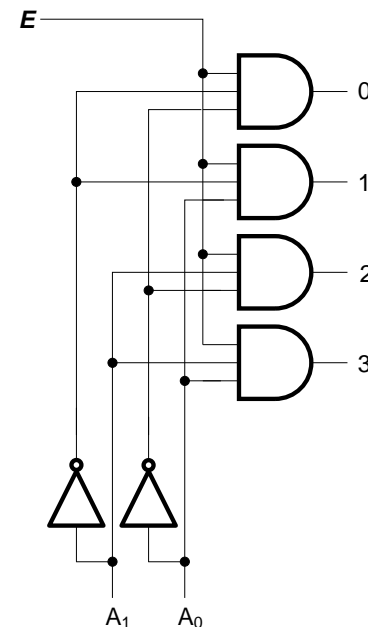
Binarni dekode

- VHDL *strukturni* model binarnog dekodera 2/4

```
library ieee;  
use ieee.std_logic_1164.all;
```

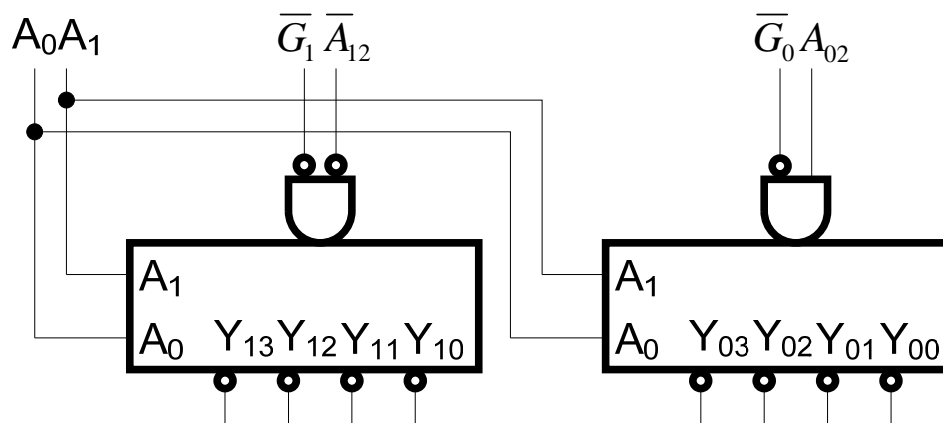
```
entity dekode24e is  
  port (d: out std_logic_vector(0 to 3);  
        a: in std_logic_vector(1 downto 0);  
        e: in std_logic);  
end dekode24e;
```

```
architecture strukturna of dekode24e is  
  signal a1_komplement, a0_komplement: std_logic;  
begin  
  sklop1: entity work.sklopNOT port map (a(1),a1_komplement);  
  sklop2: entity work.sklopNOT port map (a(0),a0_komplement);  
  sklop3: entity work.sklopAND3 port map (e,a1_komplement,a0_komplement,d(0));  
  sklop4: entity work.sklopAND3 port map (e,a1_komplement,a(0),d(1));  
  sklop5: entity work.sklopAND3 port map (e,a(1),a0_komplement,d(2));  
  sklop6: entity work.sklopAND3 port map (e,a(1),a(0),d(3));  
end strukturna;
```


Binarni dekode

- izvedbe dekodera
 - ~ MSI modul; npr. 74155 (dvostruki četroizlazni)
 - zajedničke adrese A_1, A_0
 - oznake:
 \bar{G}_1, \bar{G}_0 : ulazi za omogućavanje
 - dekode 3-bitnih riječi: $A_{02} = \bar{A}_{12} = A_2$

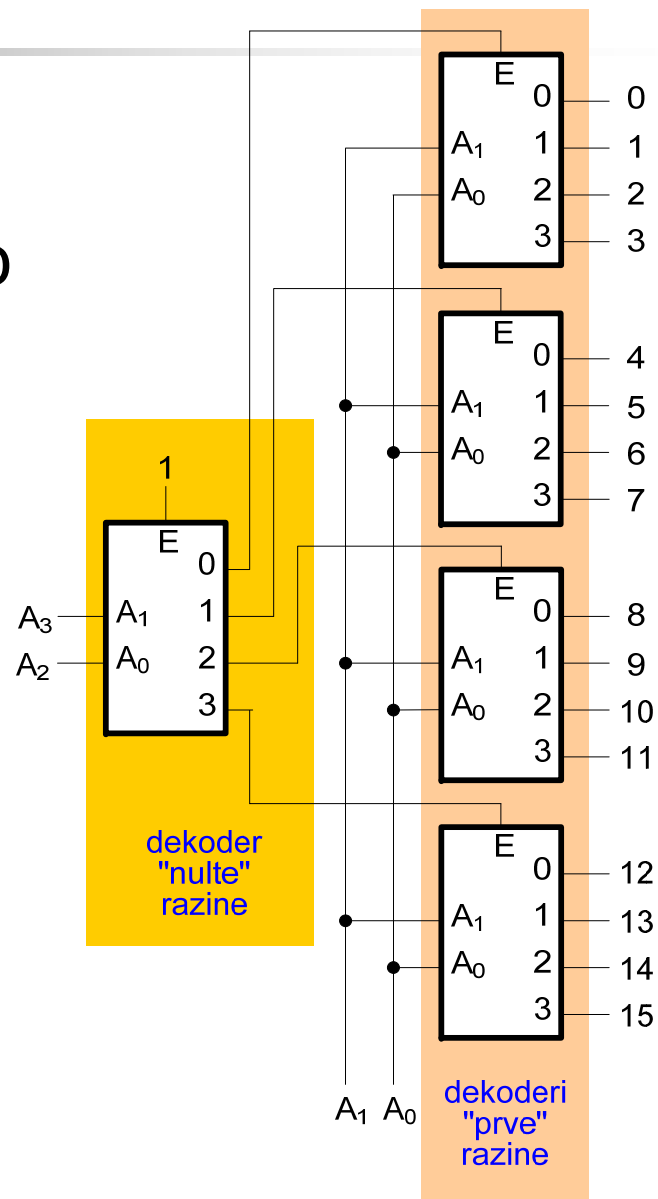

- dekoderi s većim ($n > 16$) brojem izlaza:
 - izvedba jednim modulom *nepraktična*
~ presloženi MSI modul
 - radije *kaskadiranje*
~ *dekodersko stablo* (engl. decoder tree):
 - općenita metoda
 - vrijedi za proizvoljno složeni modul;
npr. izvedba dekodera sklopovima I

Binarni dekode

Primjer: dekode 4/16
kao dekodersko stablo

A_3	A_2	A_1	A_0	
0	0	0	0	D_0^1
		0	1	
		1	0	
		1	1	
0	1	0	0	D_1^1
		0	1	
		1	0	
		1	1	
1	0	0	0	D_2^1
		0	1	
		1	0	
		1	1	
1	1	0	0	D_3^1
		0	1	
		1	0	
		1	1	

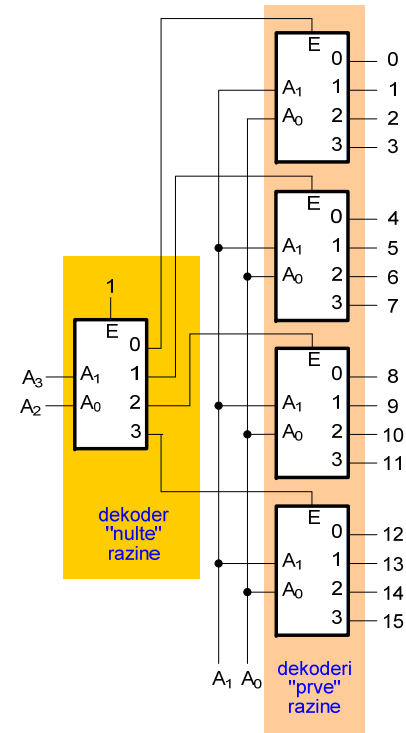
Binarni dekodler

- VHDL *strukturni* model dekoderskog stabla 4/16

```
library ieee;  
use ieee.std_logic_1164.all;
```

```
entity dekod416e is  
  port (d: out std_logic_vector(0 to 15);  
        a: in  std_logic_vector(3 downto 0);  
        e: in  std_logic);  
end dekod416e;
```

```
architecture strukturna of dekod416e is  
  signal e_tmp: std_logic_vector(0 to 3);  
begin  
  sklop1: entity work.dekoder24e port map (e_tmp, a(3 downto 2), e);  
  sklop2: entity work.dekoder24e port map (d(0 to 3), a(1 downto 0), e_tmp(0));  
  sklop3: entity work.dekoder24e port map (d(4 to 7), a(1 downto 0), e_tmp(1));  
  sklop4: entity work.dekoder24e port map (d(8 to 11), a(1 downto 0), e_tmp(2));  
  sklop5: entity work.dekoder24e port map (d(12 to 15), a(1 downto 0), e_tmp(3));  
end strukturna;
```


Ostvarivanje funkcija dekodером

- zapažanje:
 - izlazi dekodera = *potpuno dekodirane* kodne riječi
 \sim *mintermi*

$$\overline{A_1}\overline{A_0} \equiv 00_2 = 0_{10}$$

$$\overline{A_1}A_0 \equiv 01_2 = 1_{10}$$

$$A_1\overline{A_0} \equiv 10_2 = 2_{10}$$

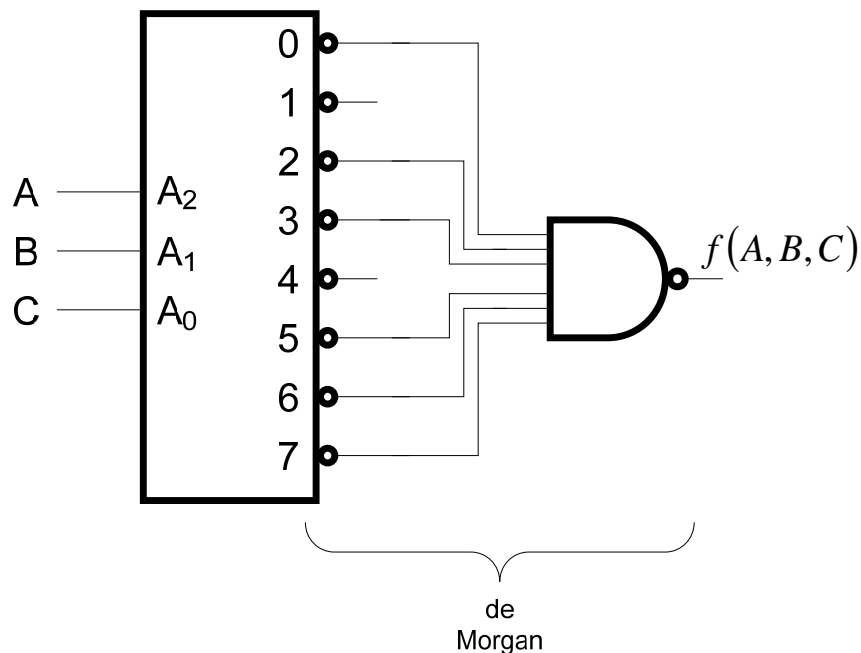
$$A_1A_0 \equiv 11_2 = 3_{10}$$

- *ostvarivanje logičkih funkcija* dekodером:
 - funkcija u kanonskom *disjunktivnom* obliku
 - "pokupiti" (funkcija ILI) izlaze koji odgovaraju mintermima zastupljenim u definiciji funkcije

Ostvarivanje funkcija dekomerom

Primjer: $f(A, B, C) = \sum m(0, 2, 3, 5, 6, 7)$

- $f(A, B, C) \rightarrow$ dekomer 3/8
- uočiti: $II^{\circ}I = (NI^{\circ}NE)^{\circ}I$

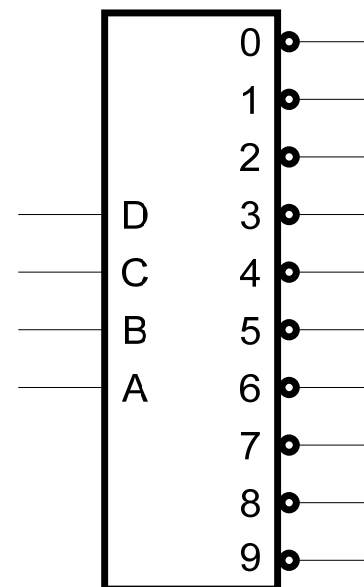
Dekadski dekodler

- dekodiranje koda s $N < 2^n$
~ "nepotpuno" dekodiranje
 - broj izlaza $< 2^{\text{broj ulaza}}$
 - tipični slučaj
~ dekodiranje binarno kodiranih dekadskih znamenki
 - BCD
 - XS-3
 - 2421
 - itd.

Dekadski dekoder

Primjer: BCD-dekadski dekoder 7442

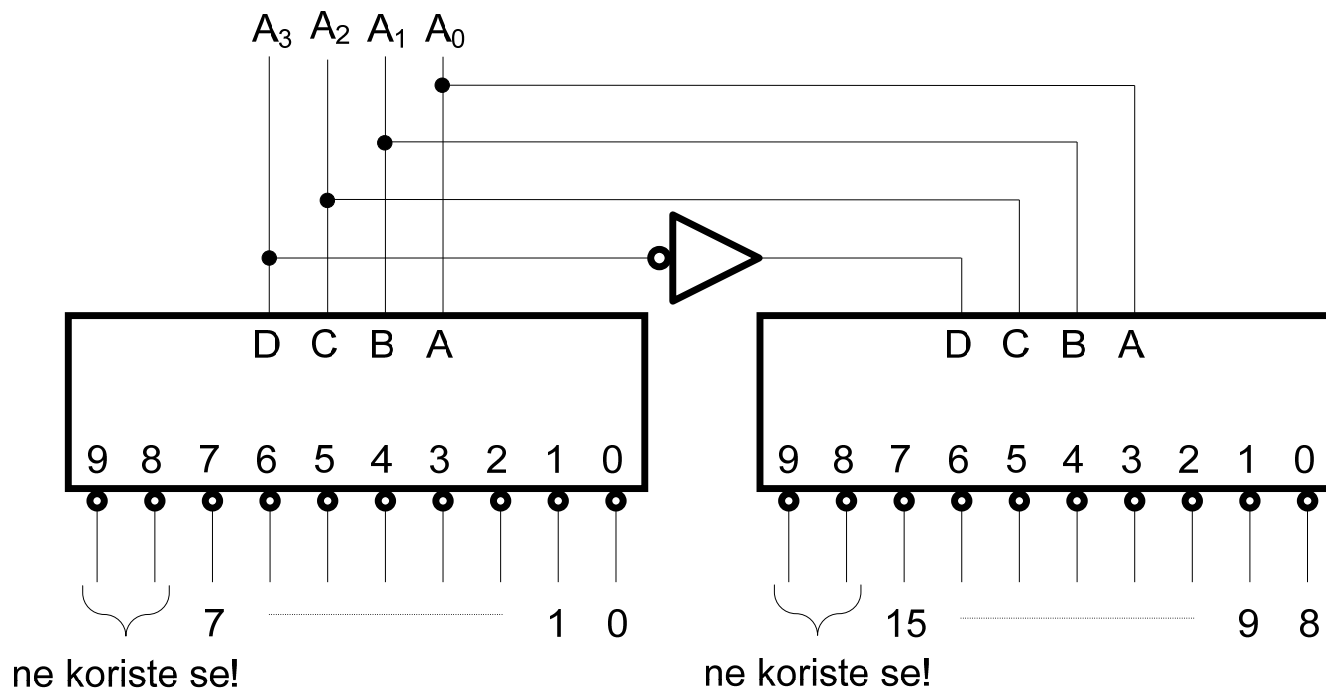
- oznake: D ~ najviša težina (2^3)
- izlazi invertirani:
zgodno kod kombiniranja sklopova
- uzorci 0 i 1 koji nisu kodne riječi:
 - ne prepoznaju se!
 - minimizacija sklopa
- varijante:
7443: XS-3
7444: XS-3 Gray

Dekadski dekodler

Primjer: izvedba dekodera "1-od-16" od dva 7442 :

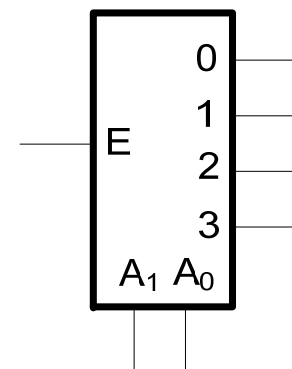
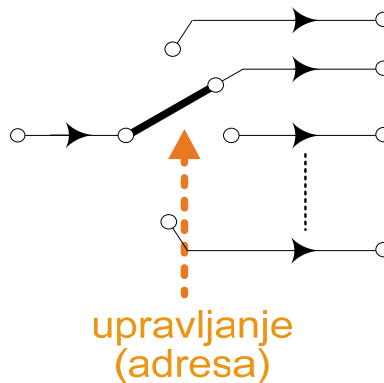
- D : odabir jednog od dva dekodera 1/8

Demultipleksor

- demultipleksor:
 - ulaz za omogućavanje dekodera
~ funkcija *ulaza za podatke*
 - "usmjeravanje"/"raspodjela" ulaza na odabrani izlaz
~ "demultipleksiranje"

A ₁	A ₀	"0"	"1"	"2"	"3"
0	0	E	0	0	0
0	1	0	E	0	0
1	0	0	0	E	0
1	1	0	0	0	E

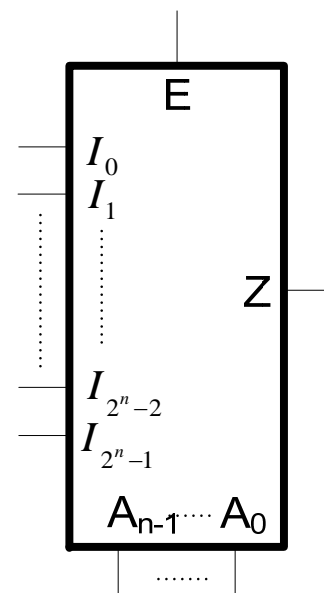
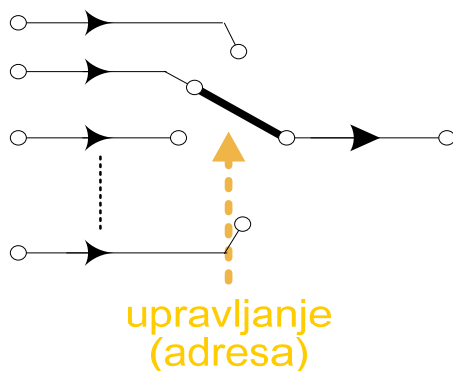
Sadržaj predavanja

- kombinacijski moduli
- dekodeer
- **multipleksor**
 - funkcionalnost multipleksora
 - multipleksorsko stablo
 - ostvarivanje Booleovih funkcija multipleksorom
- prioritetni koder
- pretvornik koda
- komparator

Multipleksor

- multipleksor:
 - odabir podataka
~ "multipleksiranje"
 - funkcija *upravljanje preklopke*:

$$Z = \begin{cases} I_i & \text{za } i = A_{n-1} \dots A_0 \quad (\wedge E = 1) \\ 0 & \text{za } E = 0 \end{cases}$$

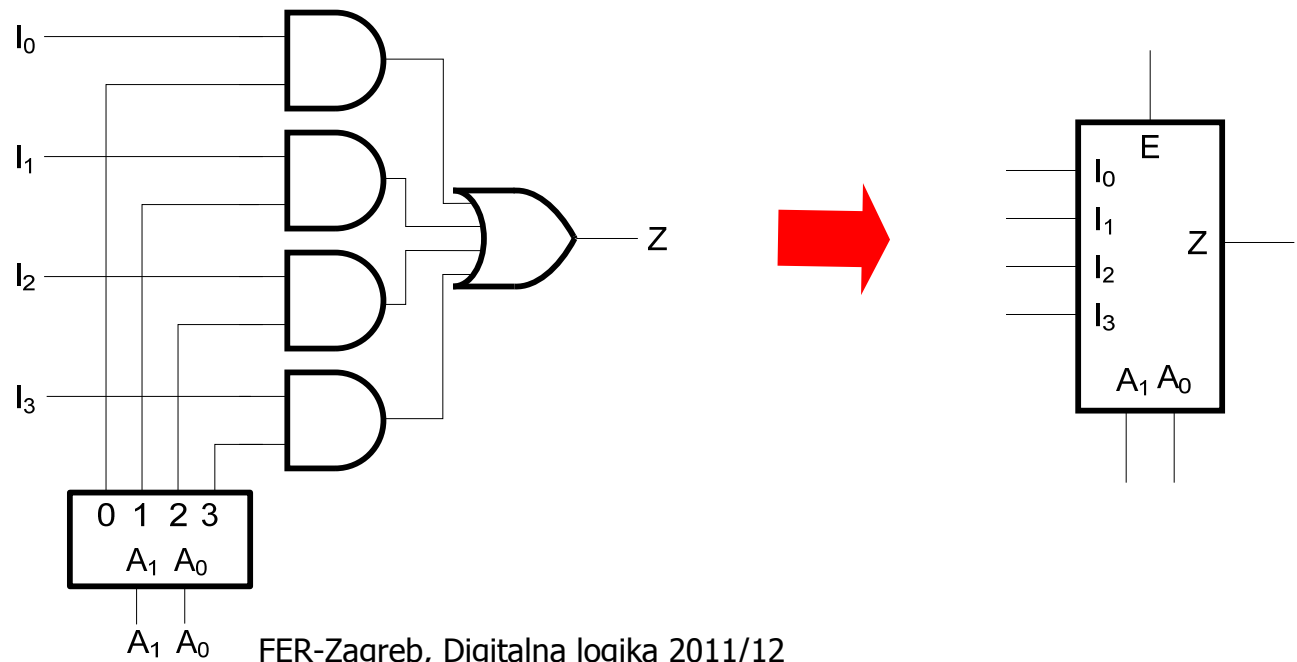

Multipleksor

Primjer: multipleksor 4/1

- adrese se dekodiraju
- izlazi iz dekodera *koincidiraju* s ulazima I_i
~ propuštaju *samo jedan* od ulaza
na izlazni ILI sklop

E	A ₁	A ₀	Z
0	X	X	0
1	0	0	I_0
1	0	1	I_1
1	1	0	I_2
1	1	1	I_3

Multipleksor

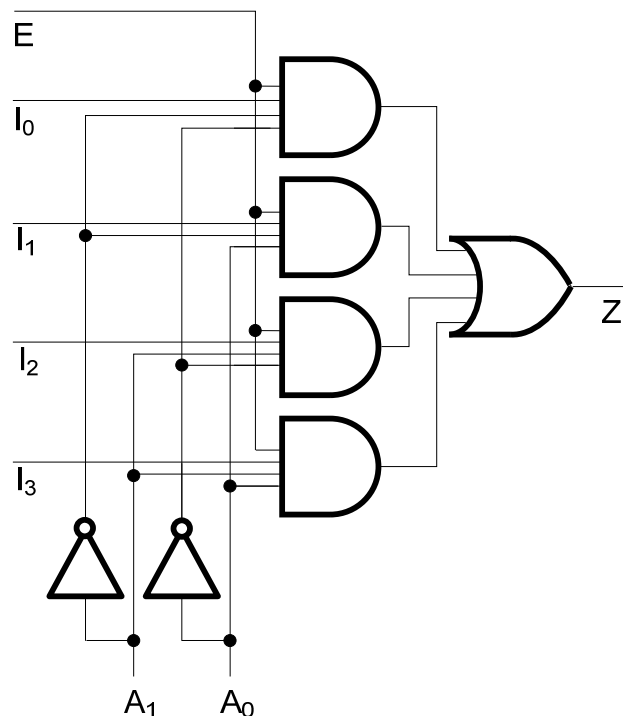
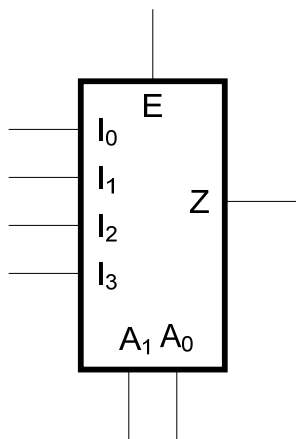
- *VHDL ponašajni model* multipleksora 4/1

```
entity mux41e is
  port (i: in std_logic_vector(0 to 3);
        a: in std_logic_vector(1 downto 0);
        e: in std_logic;
        z: out std_logic);
end mux41e;
```

```
architecture ponasajna of mux41e is
begin
  process (i,a,e)
  begin
    if(e = '0')
    then z <= '0';
    else
      case a is
        when "00" => z <= i(0);
        when "01" => z <= i(1);
        when "10" => z <= i(2);
        when "11" => z <= i(3);
        when others => z <= '0';
      end case;
    end if;
  end process;
end ponasajna;
```

Multipleksor

- funkcija I je *asocijativna*
~ "grupirati" I sklopove iz dekodera i koncidenciju

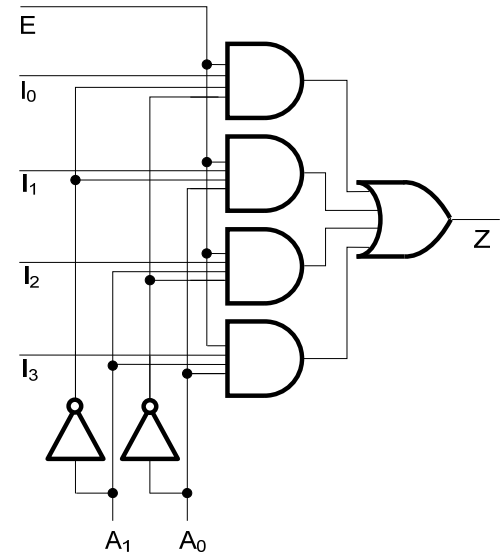

Multipleksor

- *VHDL strukturni model* multipleksora 4/1

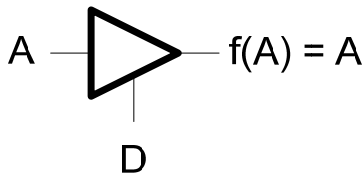
```
entity mux4le is
  port (i: in std_logic_vector(0 to 3);
        a: in std_logic_vector(1 downto 0);
        e: in std_logic;
        z: out std_logic);
end mux4le;

architecture strukturna of mux4le is
  signal a1_komplement, a0_komplement: std_logic;
  signal rez: std_logic_vector(0 to 3);
  begin
    sklop1: entity work.sklopNOT port map (a(1),a1_komplement);
    sklop2: entity work.sklopNOT port map (a(0),a0_komplement);
    sklop3: entity work.sklopAND4 port map (e,a1_komplement,a0_komplement,i(0),rez(0));
    sklop4: entity work.sklopAND4 port map (e,a1_komplement,a(0),i(1),rez(1));
    sklop5: entity work.sklopAND4 port map (e,a(1),a0_komplement,i(2),rez(2));
    sklop6: entity work.sklopAND4 port map (e,a(1),a(0),i(3),rez(3));
    sklop7: entity work.sklopOR4 port map (rez(0),rez(1),rez(2),rez(3),z);
  end strukturna;
```

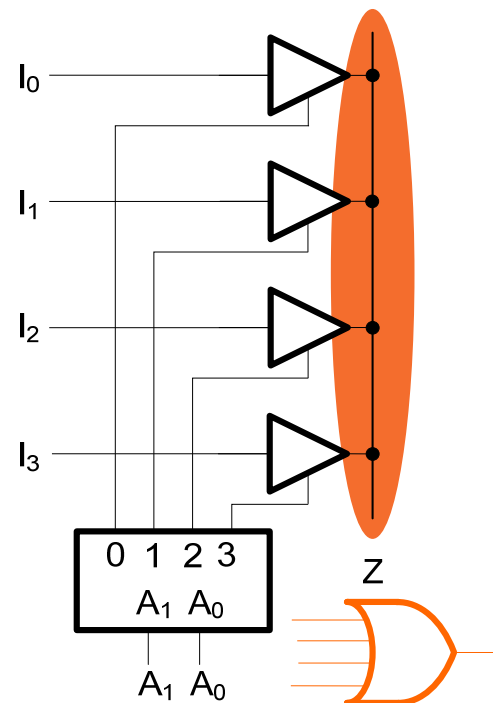
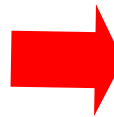
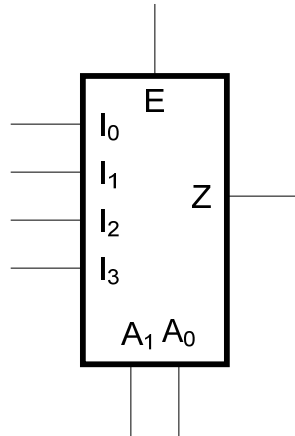

Multiplesor

- izvedba funkcije multipleksiranja *na sabirničkoj liniji*:
 - izlazni ILI → "upravljani spojeni ILI"
 \sim *samo jedan* sklop definira vrijednost V/N
 - *sklopovi s tri stanja* upravljani izlazima iz dekodera
 - (upravljani) *odvojni sklop*

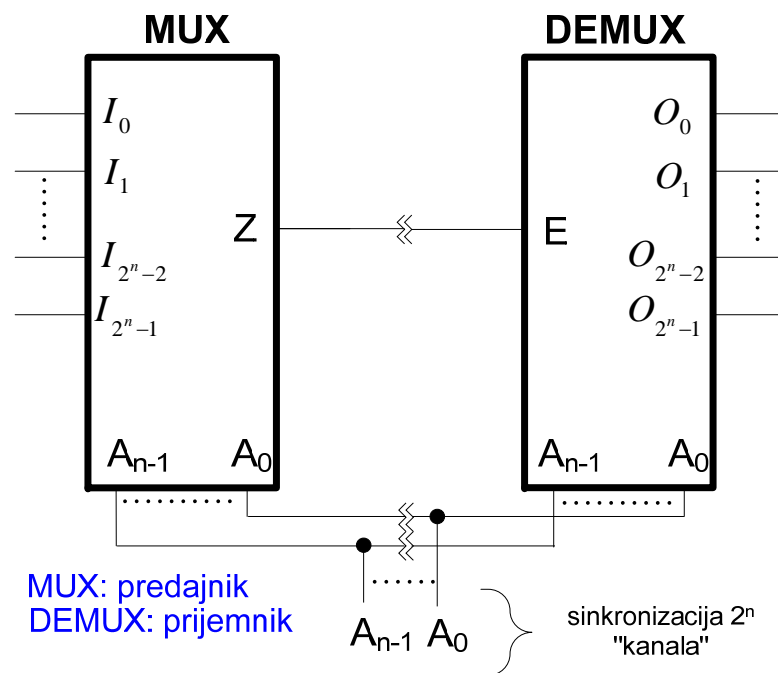
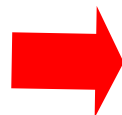
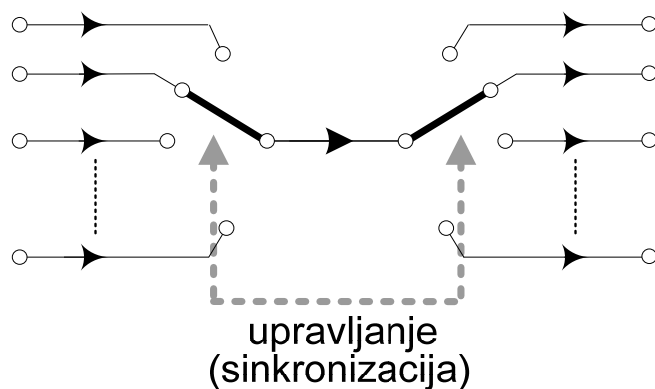

D	A	f
0	X	Z
1	0	0
1	1	1

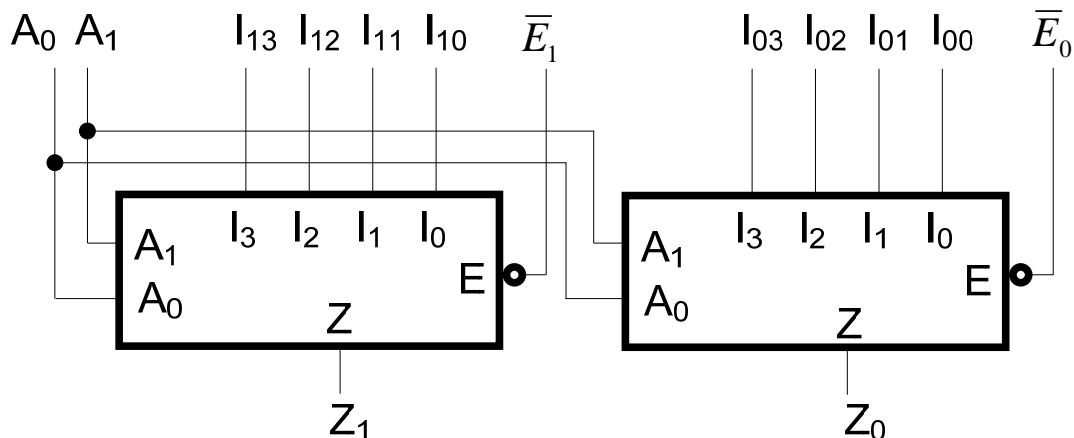
Multiplesor

- funkcija multipleksiranja:
 - ~ višestruko iskorištenje spojnih puteva
 - prijenos različitih podataka *istim* fizičkim spojnim putem
 - ~ "više logičkih kanala preko jedne fizičke linije"
 - vremenska podjela (vremenski multipleks)

Multiplexsor

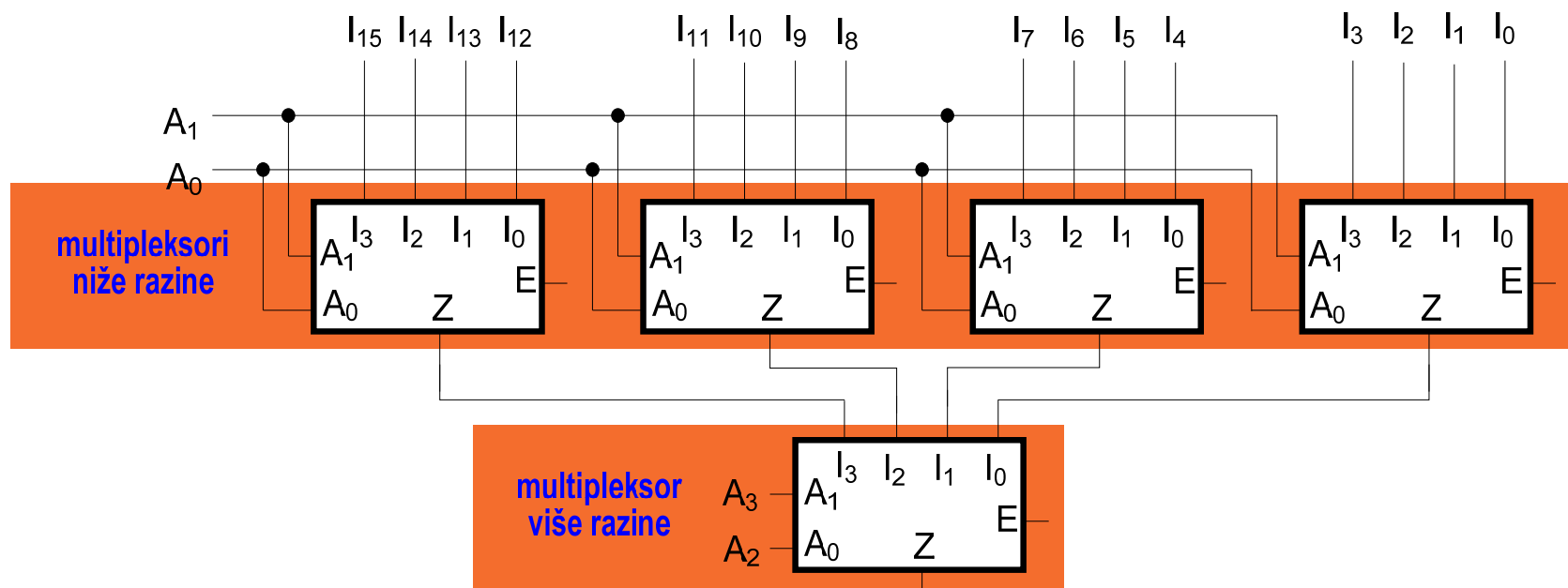
- izvedbe multipleksora
~ MSI modul; npr. 74153 (dvostruki četveroulazni)
 - zajedničke adrese A_1, A_0
 - *izdvojeni* ulazi za omogućavanje: $\overline{E}_1, \overline{E}_0$

- multiplexsori s većim ($n > 16$) brojem ulaza:
 - izvedba jednim modulom *nepraktična*
~ presloženi MSI modul
 - radije *kaskadiranje*
~ *multiplexorsko stablo* (engl. multiplexer tree)
 - izgradnja multiplexorskog stabla:
 - podjela tablice definicije funkcija u podtablice
~ ulazi u MUX više razine
 - varijable viših težina na MUX "više razine"

Multipleksor

Primjer: multipleksor 16/1
kao multipleksorsko stablo

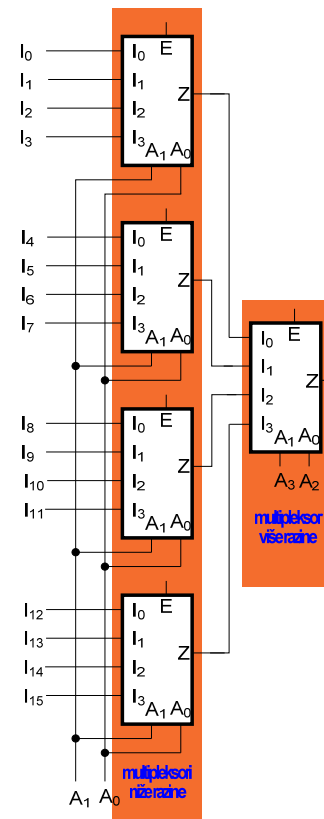
Multipleksor

- VHDL *strukturni* model multipleksorskog stabla 16/1:

```
library ieee;
use ieee.std_logic_1164.all;

entity mux16le is
    port (i: in std_logic_vector(0 to 16);
          a: in std_logic_vector(3 downto 0);
          e: in std_logic;
          z: out std_logic);
end mux16le;

architecture strukturna of mux16le is
    signal rez: std_logic_vector(0 to 3);
    begin
        sklop1: entity work.mux4le port map (i(0 to 3), a(1 to 0), e, rez(0));
        sklop2: entity work.mux4le port map (i(4 to 7), a(1 to 0), e, rez(1));
        sklop3: entity work.mux4le port map (i(8 to 11), a(1 to 0), e, rez(2));
        sklop4: entity work.mux4le port map (i(12 to 15), a(1 to 0), e, rez(3));
        sklop5: entity work.mux4le port map (rez(0 to 3), a(3 to 2), e, z);
    end strukturna;
```


Ostvarivanje funkcija multipleksorom

- ostvarivanje logičkih funkcija multipleksorom:
 - funkcija multipleksiranja:
 m_i : minterm predstavlja adresu

$$Z = \sum_{i=0}^{2^n-1} I_i \cdot m_i$$

- definicija funkcije od n varijabli u kanonskom disjunktivnom obliku:

$$f(x_{n-1}, \dots, x_0) = \sum_{i=0}^{2^n-1} \alpha_i \cdot m_i$$

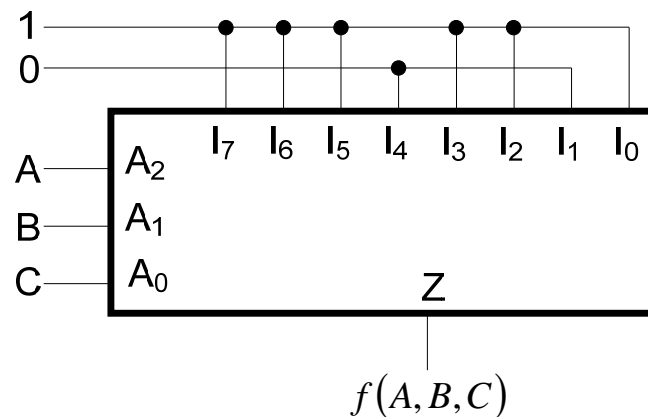
- pridruživanje: $\forall A_i = x_i, I_i = \alpha_i \Rightarrow Z = f(x_{n-1}, \dots, x_0)$

Ostvarivanje funkcija multipleksorom

Primjer: ostvarivanje funkcije tri varijable

$$f(A, B, C) = \sum m(0, 2, 3, 5, 6, 7)$$

- "simulacija rada permanentne memorije (ROM)"
- neefikasno! ($\forall m_i \exists I_i$)

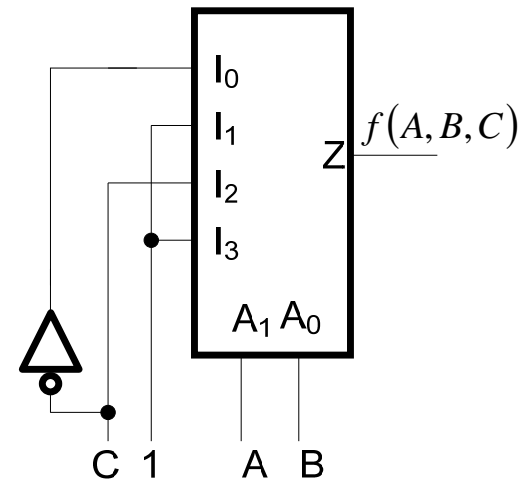
Ostvarivanje funkcija multipleksorom

- rješenje *trivijalnim rezidualnim funkcijama*
~ efikasnije rješenje:
 - za $f(x_{n-1}, \dots, x_0)$ MUX s $n-1$ adresa
~ 2^{n-1} "informacijskih" ulaza
 - na ulaze MUX dovoditi funkcije varijable *najmanje* težine:
$$\varphi(x_0) = \{0, 1, x_0, \bar{x}_0\}$$
 - 2^{n-1} informacijskih ulaza
~ 2^{n-1} funkcija ostatka, *rezidualnih funkcija*
 - rezidualne funkcije od jedne varijable
~ *trivijalne* rezidualne funkcije

Ostvarivanje funkcija multipleksorom

Primjer: $f(A, B, C) = \sum m(0, 2, 3, 5, 6, 7)$

A ₁ A	A ₀ B	C	ADRESIRANI ULAZ	f	
0	0	0	I ₀	1	\overline{C}
0	0	1		0	
0	1	0	I ₁	1	1
0	1	1		1	
1	0	0	I ₂	0	C
1	0	1		1	
1	1	0	I ₃	1	1
1	1	1		1	

Ostvarivanje funkcija multipleksorom

- rješenje *netrivijalnim* rezidualnim funkcijama:
 - "netrivijalne" rezidualne funkcije (>1 varijable)
~ obično presloženo rješenje
 - (također) kanonski oblik funkcije
~ *nema* minimizacije
 - pojednostavljivanje rješenja
~ odabir prikladnog pridruživanja varijabli adresnim ulazima

Ostvarivanje funkcija multipleksorom

Primjer: $f(A, B, C, D, E) = \sum m(0, 1, 2, 5, 6, 8, 13, 14, 15, 16, 21, 26, 28, 30, 31)$

- ostvarenje 16-ulaznim MUX
~ standardno rješenje
trivijalnim rezidualnim funkcijama
- ostvarenje 8-ulaznim MUX
~ rezidualne funkcije od 2 varijable

Ostvarivanje funkcija multipleksorom

- ostvarenje 8-ulaznim MUX
~ rezidualne funkcije od 2 varijable

$$f(A, B, C, D, E) = \sum m(0, 1, 2, 5, 6, 8, 13, 14, 15, 16, 21, 26, 28, 30, 31)$$

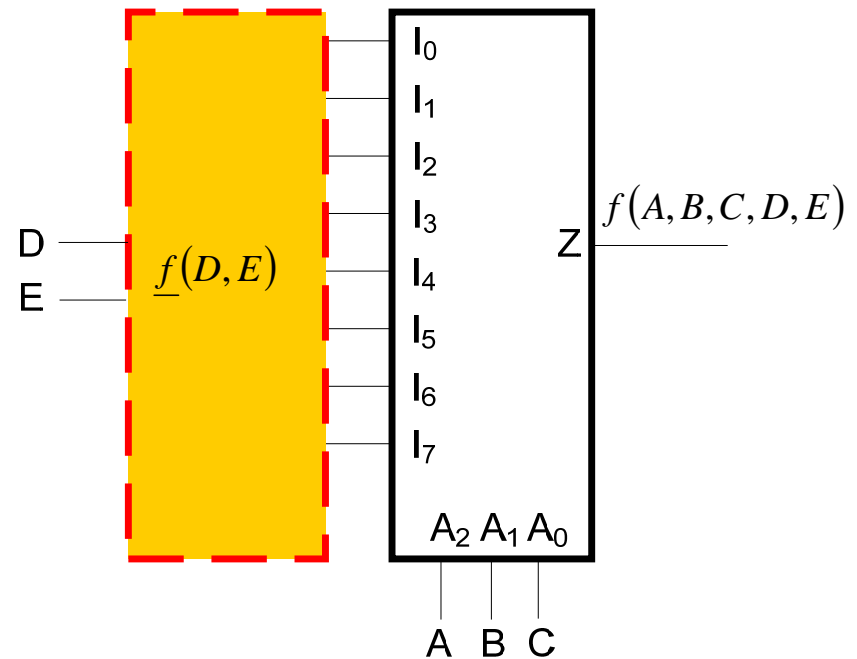
DE		ABC							
		000	010	110	100	001	011	111	101
00	1	1		1				1	
01	1				1	1			1
11						1	1		
10	1		1		1	1	1		
		I ₀	I ₂	I ₆	I ₄	I ₁	I ₃	I ₇	I ₅

Ostvarivanje funkcija multipleksorom

- ostvarenje 8-ulaznim MUX
 \sim rezidualne funkcije od 2 varijable: $ABC \rightarrow A_2A_1A_0$

$$f(A, B, C, D, E) = \sum m(0, 1, 2, 5, 6, 8, 13, 14, 15, 16, 21, 26, 28, 30, 31)$$

i	A	B	C	$f_{\text{res}}=I_i$
	A_2	A_1	A_0	
0	0	0	0	$\overline{D}\overline{E}$
1	0	0	1	$D \oplus E$
2	0	1	0	$\overline{D}\overline{E}$
3	0	1	1	$D + E$
4	1	0	0	$\overline{D}\overline{E}$
5	1	0	1	$\overline{D}E$
6	1	1	0	$D\overline{E}$
7	1	1	1	$D + \overline{E}$

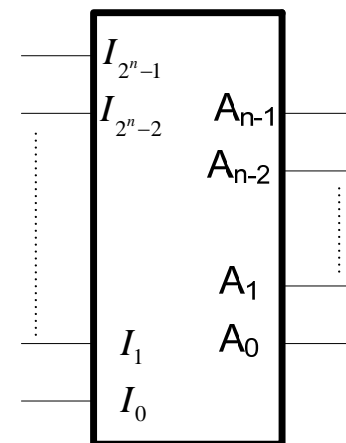

Sadržaj predavanja

- kombinacijski moduli
- dekodeer
- multipleksor
- **prioritetni koder**
- pretvornik koda
- komparator

Prioritetni koder

- funkcija *kodiranja*
 - ~ generiranje *binarne* kodne riječi nekog koda; potrebno osigurati da je *samo jedan* ulaz aktivan!
- koder
 - ~ aktivan samo jedan ulaz (npr. $I_i = 1$)
 2^n ulaza $\rightarrow n$ izlaza
- *prioritetni* koder
 - ~ aktivno više ulaza, samo jedan djeluje!
- tipična oznaka:
 $2^{\langle \text{broj adresa} \rangle} / \langle \text{broj adresa} \rangle$

Prioritetni koder

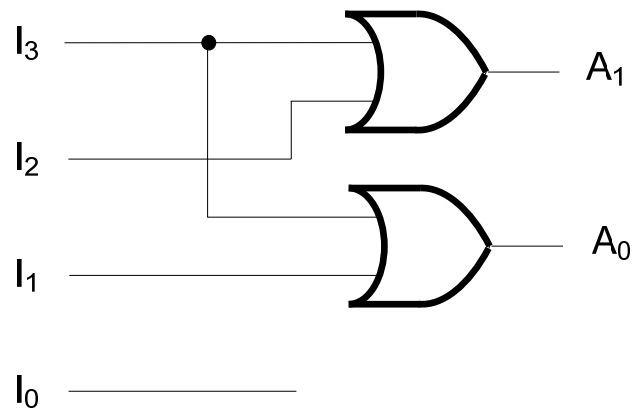
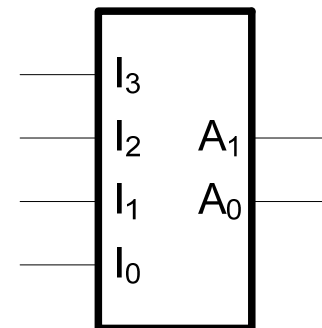
Primjer: koder 4/2

- ograničenje: uzorci ulaza s više 1 *ne mogu* se pojaviti
- simbol "0" ($\sim I_0$) daje $A_1A_0 = 00$
~ ne utječe!

I_3	I_2	I_1	I_0	A_1	A_0
0	0	0	1	0	0
0	0	1	0	0	1
0	1	0	0	1	0
1	0	0	0	1	1

$$A_1 = I_3 + I_2$$

$$A_0 = I_3 + I_1$$

Prioritetni koder

- *prioritetni koder* (engl. priority encoder)
~ rješenje problema više aktivnih ulaza:

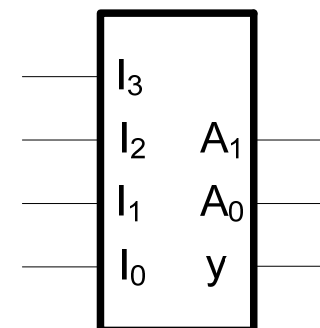
- djeluje ulaz najvišeg prioriteta

- svi ulazi = 0 ?

~ poseban izlaz:

$y = \text{if } I_3 \text{ or } I_2 \text{ or } I_1 \text{ or } I_0 \text{ then } 1 \text{ else } 0$

I_3	I_2	I_1	I_0	A_1	A_0	y
0	0	0	0	x	x	0
0	0	0	1	0	0	1
0	0	1	x	0	1	1
0	1	x	x	1	0	1
1	x	x	x	1	1	1

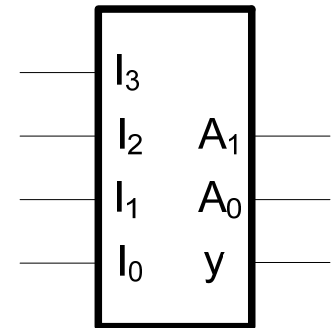
Prioritetni koder

- VHDL *ponašajni* model prioritetnog koder 2/4

```
library ieee;
use ieee.std_logic_1164.all;

entity priorityEncoder is
    port (I: in std_logic_vector(3 downto 0);
          A: out std_logic_vector(1 downto 0);
          y: out std_logic);
end priorityEncoder;

architecture ponasajna of priorityEncoder is
begin
    A <= "11" when I(3)='1' else
        "10" when I(2)='1' else
        "01" when I(1)='1' else
        "00";
    y <= '0' when I="0000" else '1';
end ponasajna;
```


Prioritetni koder

Primjer: prioritetni koder 4/2 [Brown i Vranešić, 2000]

I_3	I_2	I_1	I_0	A_1	A_0	y
0	0	0	0	x	x	0
0	0	0	1	0	0	1
0	0	1	x	0	1	1
0	1	x	x	1	0	1
1	x	x	x	1	1	1

$$u_3 = I_3$$

$$u_2 = \overline{I_3} \cdot I_2$$

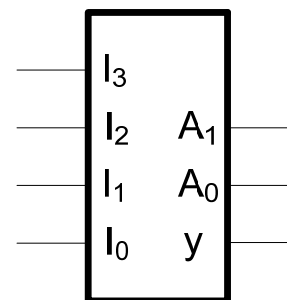
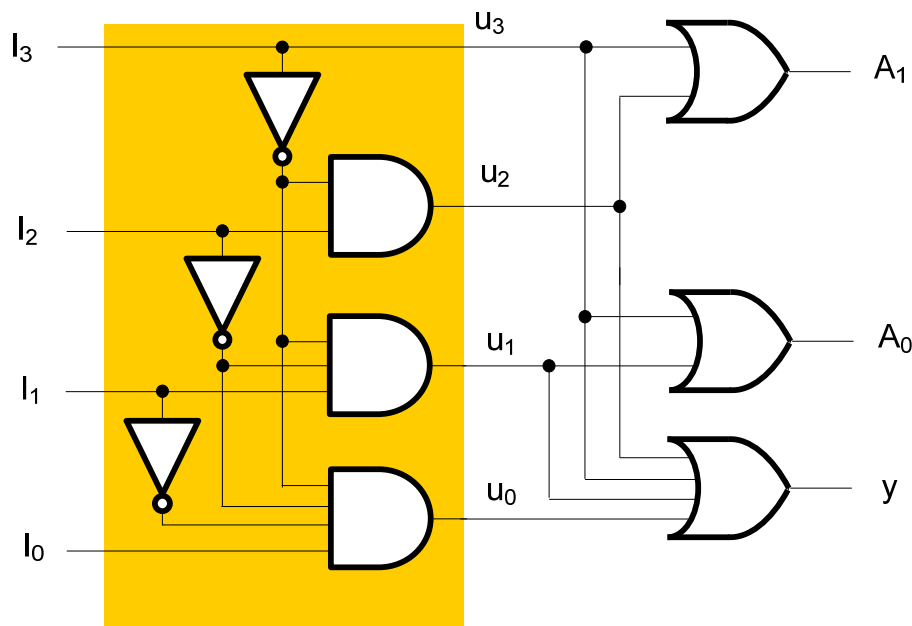
$$u_1 = \overline{I_3} \cdot \overline{I_2} \cdot I_1$$

$$u_0 = \overline{I_3} \cdot \overline{I_2} \cdot \overline{I_1} \cdot I_0$$

$$y = u_3 + u_2 + u_1 + u_0$$

$$\Rightarrow \begin{aligned} A_1 &= u_3 + u_2 \\ A_0 &= u_3 + u_1 \end{aligned}$$

Prioritetni koder

- VHDL *strukturni* model prioritetnog koda 2/4

```
library ieee;  
use ieee.std_logic_1164.all;
```

```
entity priorityEncoder is  
  port (I: in  std_logic_vector(3 downto 0);  
        A: out std_logic_vector(1 downto 0);  
        y: out std_logic );  
end priorityEncoder;
```

```
architecture strukturna of priorityEncoder is  
  signal n3,n2,n1,u3,u2,u1,u0: std_logic;
```

```
begin
```

```
  sklop1: entity work.sklopNOT port map (I(3),n3);
```

```
  sklop2: entity work.sklopNOT port map (I(2),n2);
```

```
  sklop3: entity work.sklopNOT port map (I(1),n1);
```

```
  u3 <= I(3);
```

```
  sklop4: entity work.sklopAND2 port map (n3,I(2),u2);
```

```
  sklop5: entity work.sklopAND3 port map (n3,n2,I(1),u1);
```

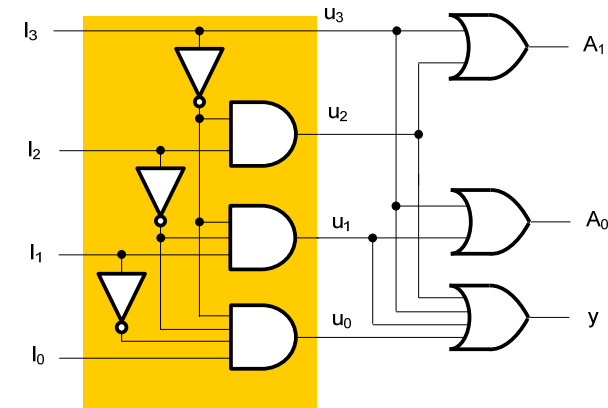
```
  sklop6: entity work.sklopAND4 port map (n3,n2,n1,I(0),u0);
```

```
  sklop7: entity work.sklopOR2 port map (u3,u2,A(1));
```

```
  sklop8: entity work.sklopOR2 port map (u3,u1,A(0));
```

```
  sklop9: entity work.sklopOR4 port map (u3,u2,u1,u0,y);
```

```
end strukturna;
```


Sadržaj predavanja

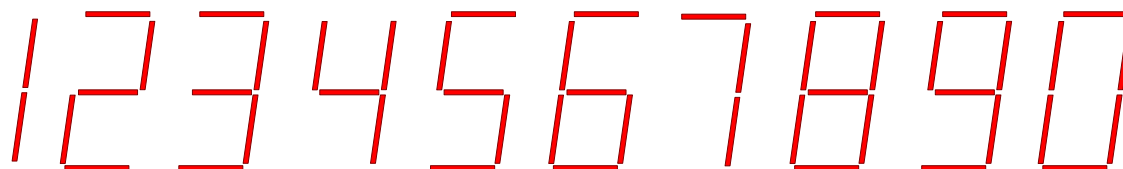
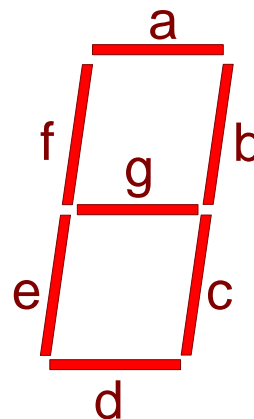
- kombinacijski moduli
- dekodeer
- multipleksor
- prioritetni koder
- **pretvornik koda**
- komparator

- *pretvornik koda* (engl. code converter):
 - pretvorba kodnih riječi *dvaju različitih* kodova
 - isti princip kao kod dekodera i koder:
 - dekodeer
~ kodna riječ \rightarrow 1 aktivni izlaz
 - koder
~ 1 aktivni ulaz \rightarrow kodna riječ
 - različiti tipovi MSI modula
+ mogućnost *kaskadiranja* (2-dimenzijske strukture)

Pretvornik koda

Primjer: pretvornik BCD koda u 7-segmentni

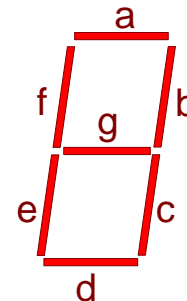
- vrlo raširena primjena
~ prikaz BCD znamenki
- element za prikaz
~ *7-segmentni prikaz*
(engl. 7-segment display)

Pretvornik koda

- tablica pretvorbe BCD u 7-segmentni kod

1234567890

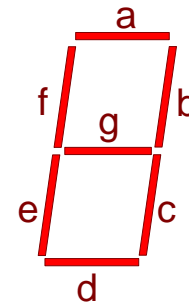

	D_3 2^3 8	D_2 2^2 4	D_1 2^1 2	D_0 2^0 1	a	b	c	d	e	f	g
0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0
1	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0
2	0	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1
3	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	1
4	0	1	0	0	0	1	1	0	0	1	1
5	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1
6	0	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1
7	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
8	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1
9	1	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1

Pretvornik koda

Zadatak:

- napisati minimalne izraze za a, b, ..., g
- nacrtati sklop
- napisati VHDL ponašajni / strukturni model
- ponoviti sve za pretvornik *heksadekadskih brojeva* u 7-segmentni kod

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 A B C d E F

Sadržaj predavanja

- kombinacijski moduli
- dekodeer
- multipleksor
- prioritetni koder
- pretvornik koda
- **komparator**

Komparator

- *komparator*

~ sklop za usporedbu dva n -bitna broja (npr. A i B)

- obično cijeli brojevi *bez* predznaka

- mogućnosti:

- $A = B$

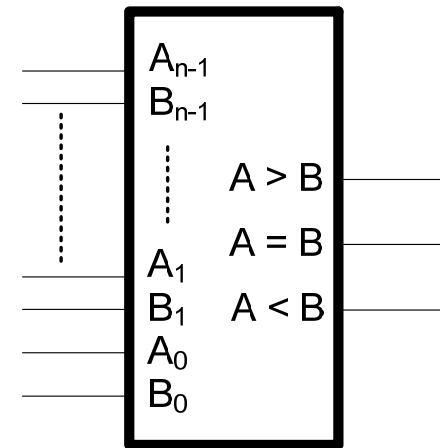
- $A > B$

- $A < B$

- MSI modul

~ 4-bitni

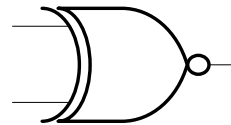
+ mogućnost *kaskadiranja*

Komparator

- izgradnja komparatora (jedna mogućnost):

- usporedba po bitovima
~ sklop EX-NILI

- izlaz $A = B$
~ I funkcija usporedbi po bitovima
- izlaz $A > B$
~ dominira prvi bit sa svojstvom $A_i > B_i$
(počev od bita najviše težine)
- izlaz $A < B$
~ **not** $((A_i > B_i) \text{ or } (A = B))$

Komparator

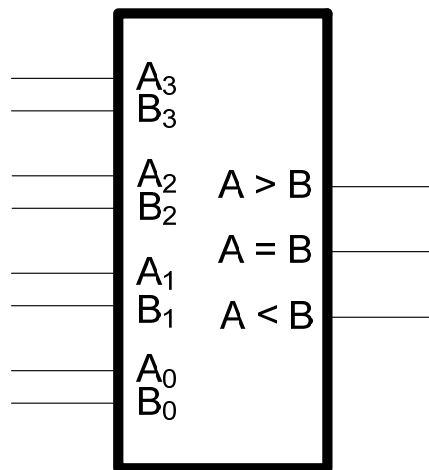
Primjer: 4-bitni komparator

- usporedba po bitovima: $u_i = \overline{a_i \oplus b_i}$, $i = 0, \dots, 3$
- izlaz $A = B$: $"A = B" = u_3 \cdot u_2 \cdot u_1 \cdot u_0$
- izlaz $A > B$
~ *rekurzivno* utvrđivanje $a_i > b_i$, od bita najviše težine:
 $"a_3 > b_3" = a_3 \cdot \overline{b_3}$
 $"a_2 > b_2" = a_2 \cdot \overline{b_2} \cdot u_3$
 $"a_1 > b_1" = a_1 \cdot \overline{b_1} \cdot u_3 \cdot u_2$
 $"a_0 > b_0" = a_0 \cdot \overline{b_0} \cdot u_3 \cdot u_2 \cdot u_1$
$$\Rightarrow \begin{aligned} "A > B" &= "a_3 > b_3" + "a_2 > b_2" \\ &+ "a_1 > b_1" + "a_0 > b_0" \end{aligned}$$
- izlaz $A < B$: $"A < B" = \overline{"A = B" + "A > B"}$

Komparator

Zadatak:

- nacrtati sklop 4-bitnog komparatora
- napisati tablicu kombinacija
- napisati VHDL ponašajni model sklopa
- napisati VHDL strukturni model sklopa

U. Peruško, V. Glavinić: *Digitalni sustavi*, Poglavlje 7:
Standardni kombinacijski moduli.

- kombinacijski moduli: str. 253-254
- dekodер: str. 254-259
- multipleksor
(funcionalnost, multipleksorsko stablo):
str. 260-264, 266-267
- ostvarivanje Booleovih funkcija multipleksorom:
str. 264-266

Zadaci za vježbu (1)

U. Peruško, V. Glavinić: *Digitalni sustavi*, Poglavlje 7:
Standardni kombinacijski moduli.

- dekode: 7.1, 7.3-7.6
- ostvarivanje Booleovih funkcija multipleksorom:
7.7-7.26
- pretvornik koda: 7.47

Zadaci za vježbu (2)

M. Čupić: *Digitalna elektronika i digitalna logika. Zbirka riješenih zadataka*, Cjelina 5: Standardni kombinacijski moduli.

- dekodер:
 - riješeni zadaci: 5.2, 5.3, 5.9, 5.10, 5.11a, 5.12a
 - zadaci za vježbu: 6-12, 15, 19 (VHDL)
- multiplexsor (funcionalnost, multiplexorsko stablo):
 - riješeni zadaci: 5.1
 - zadaci za vježbu: 1-5, 13-14
- ostvarivanje Booleovih funkcija multiplexsorom:
 - riješeni zadaci: 5.5-5.8, 5.11b, 5.16 (VHDL), 5.17
 - zadaci za vježbu: 16-18, 20-29, 32
- komparator
 - zadaci za vježbu: 30, 31